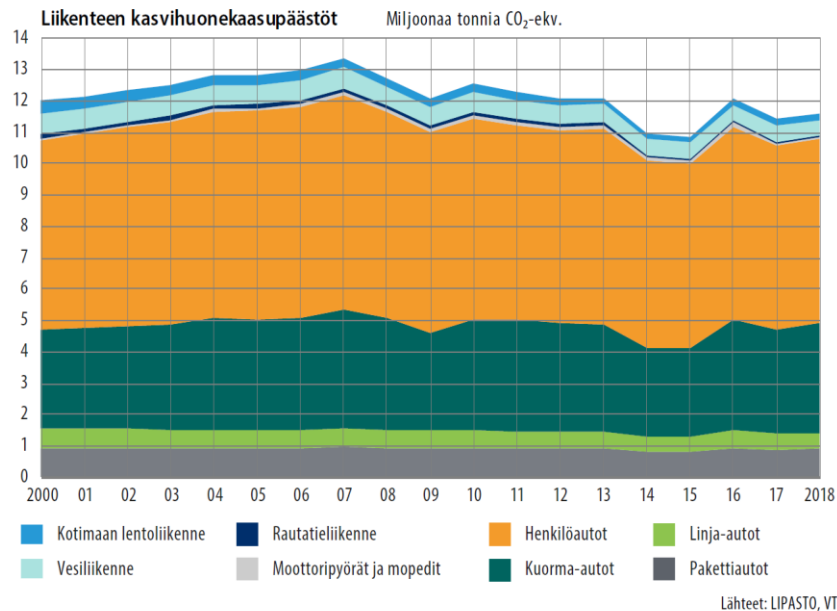

Fossiilittoman liikenteen tiekartta -työ

Sabina Lindström 12.2.2020

Liikenteen kasvihuonekaasupäästöt

- Liikenteen päästöt muodostavat viidenneksen kaikista kasvihuonekaasupäästöistä ja noin 40% taakanjakosektorin päästöistä
- Hallitusohjelman mukaan liikenteen päästöjä tulee vähentää vähintään 50 prosentilla vuoteen 2030 mennessä. Vuoteen 2045 päästöt tulee kokonaan poistaa.
- Tavoitteet kohdistuvat lähes yksinomaan tieliikenteeseen, sillä tieliikenteen osuus päästöistä on yli 90 %
- Henkilöautojen osuus tieliikenteen päästöistä on 54 %, paketti- ja kuorma-autojen osuus 41 % ja linja-autojen osuus < 5 %

Liikenteen kasvihuonekaasupäästöt vähenivät vuosina 2005-2015 noin 16 %, mutta kasvoivat vuosina 2016-2018 noin 7 %.

Fossiilittoman liikenteen työryhmä ja tiekartta

- Liikenne- ja viestintäministeri Sanna Marin asetti fossiilittoman liikenteen tiekartta – työryhmän ajalle 1.11.2019-30.10.2020.
- Työryhmän on työssään tunnistettava keinot, joilla kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöt puolitetaan vuoteen 2030 mennessä ja liikenne muutetaan nollapäästöiseksi viimeistään vuoteen 2045 mennessä.
- Työryhmän loppuraportin tulee sisältää päästövähennystavoitteet ja –toimet myös Suomessa toimivan kansainvälisen liikenteen osalta.
- Työssä on tunnistettava sekä keskeiset toimenpiteet että niiden kustannukset ja muut vaikutusarviot.
- Työryhmän loppuraportti valmistuu ja lähtee laajalle lausuntokierrokselle elokuussa 2020.
- Loppuraportin ja lausuntojen pohjalta liikenne- ja viestintäministeriössä valmistellaan tiekartta fossiilittomaan liikenteeseen syys-lokakuussa 2020.
- Tiekartta käsitellään VN-istunnossa loka-marraskuussa 2020.

Työn organisointi ja työskentelytapa

- Varsinainen työryhmä
 - Varsinaisen työryhmän kokouksia on 4 (-6). Ensimmäinen kokous on 29.11.2019 ja toinen kokous on 17.12. Seuraavat kokoukset ovat vasta keväämmällä, alatyöryhmien työn valmistuessa.
- Alatyöryhmät:
 1. Maaliikenne / henkilöliikenne
 2. Maaliikenne / tavaraliikenne
 3. Meriliikenne ja sisävesiliikenne
 4. Lentoliikenne
 - Alatyöryhmien kokouksia on 6-8 kappaletta/alatyöryhmä. Kokoukset ajoittuvat tammi-huhtikuuhun 2020. Näissä kokouksissa käydään läpi keinot päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi, päätetään päästömittareista, tehdään vaikutusarviot ja ehdotukset varsinaisen työryhmän esitykseksi fossiilittoman liikenteen tiekartan valmistelun pohjaksi.

Alatyöryhmien työn eteneminen

(Lihavoituina ne teemat, jotka eniten heijastuvat myös VLJS-työhön)

- Kaikissa alatyöryhmissä käydään läpi ainakin seuraavat teemat:
 - biopolttoaineet ja muut vaihtoehtoiset käyttövoimat (biokaasu, maakaasu, vety, sähkö, sähköpolttoaineet)
 - liikennevälineiden energiatehokkuuden parantaminen (perinteisen teknologian energiatehokkuuden parantaminen, sähkö)
 - **liikennesuoritteeseen vaikuttaminen tavaraliikenteessä** (liikennejärjestelmän suunnitteleminen ja maankäyttö, ajoneuvojen täyttöasteen nostaminen, tyhjänä ajon vähentäminen, reittien suunnittelu, digitalisaatio, liikenteen ohjaus)
 - **liikennesuoritteeseen vaikuttaminen henkilöliikenteessä** (liikennejärjestelmän suunnitteleminen ja maankäyttö, kulkutapoihin vaikuttaminen, autojen/alusten/lentokoneiden täyttöasteen nostaminen, etäratkaisut, digitalisaatio, liikenteen ohjaus)
 - **siirtymät eri liikennemuotojen välillä, multimodaalisuus, matkaketjut**
- Kaikille osa-alueille tunnistetaan keskeisimmät päästövähennyskeinot vaikutuksineen. Kullekin osa-alueelle määritellään myös tarvittavat päästömittarit kehityksen seuraamiseksi.
- Ylätöryhmässä käsitellään alatyöryhmien tuottamat aineistot ja huolehditaan niiden yhteensovittamisesta.

Arvioitavia toimenpiteitä (tieliikenne)

(Lihavoituina ne toimet, jotka eniten heijastuvat myös VLJS-työhön)

Liikenteen hinnoittelu ja verot

- Autoverotus
- Ajoneuvovero
- **Polttoainevero (CO2-vero)**
- Käyttövoimaverot
- **Ruuhkamaksut ja/tai kilometrimaksut**
- **Tieliikenteen päästökauppa (Suomi / EU)**

Tuet

- Sähkö- ja kaasukäyttöisten henkilöautojen hankintatuet
- Sähkö- ja kaasukäyttöisten pakettiautojen hankintatuet
- Raskaan kaluston hankintatuet
- Vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfratuki
- Taloyhtiöiden latausinfrastruktuurin tuet
- **Erilaiset joukkoliikenteen tuet**

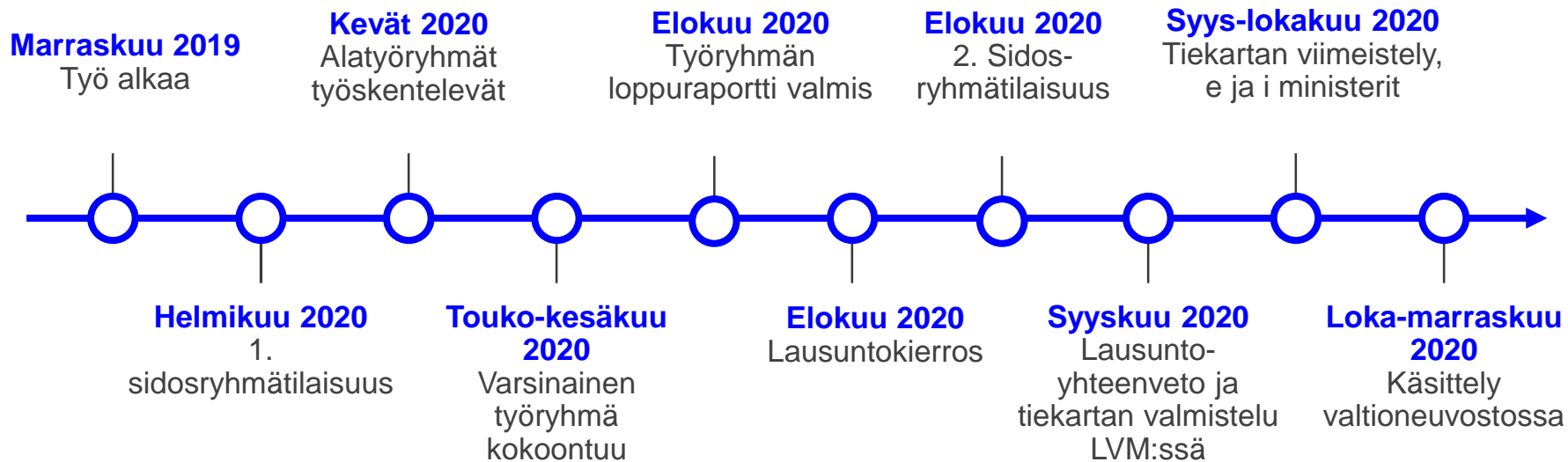
Liikennejärjestelmään liittyvät keinot ja lainsäädäntö

- **Valtion liikenneinfrainvestoinnit ja -tuet**
- **Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen**
- **Liikennejärjestelmäsuunnitelmat ja MAL-sopimukset**
- Julkisten ajoneuvohankintojen suuntaaminen
- Jakeluvuorotilaki
- EU- ja kv -vaikuttaminen ja sääntely

Arvioitavia vaikutuksia

- Taloudelliset vaikutukset (vaikutukset valtiontalouteen, vaikutukset kunnille, vaikutukset kotitalouksille, vaikutukset yrityksille) ja mahdolliset kompensatiokeinot
- Vaikutukset oikeudenmukaisuuteen (eri tuloluokkien taloudet, erilaiset maantieteelliset alueet) ja mahdolliset kompensatiokeinot
- Vaikutukset Suomen kilpailukykyyn ja mahdolliset kompensatiokeinot
- Vaikutukset työllisyyteen
- Vaikutukset CO₂-päästöihin
- Muut ympäristövaikutukset

Aikataulut

Yhteenveto

- Selkeimmät linkit Fossiilittoman liikenteen tiekartta -työn ja VLJS-työn välillä liittyvät eri liikennemuotojen kulku- ja kuljetustapaosuuksien sekä suoritteiden kehittymiseen
- Jos Fossiilittoman liikenteen tiekartta -työssä päädytään esittämään esimerkiksi henkilöautojen suoritteiden kasvun taittumista (kaupunkiseuduilla tai laajemmin), tämä tulisi huomioida myös VLJS:ssä
 - Samoin tavaraliikenteen mahdolliset siirtymät vesiteille tai raiteille
- ILMO-työryhmä laski vuonna 2018, että jo pieni pudotus henkilöautolla ajettujen kilometrien määrissä tarkoittaisi suurta mullistusta ns. kestävien liikennemuotojen matkustajamäärissä (matkustajamäärät tuplaantuisivat pitkällä aikavälillä)
- Uusien matkustajien mahdollistaminen busseihin, juniin jne. tai kuljetusten siirtäminen uusiin kuljetusmuotoihin ei tapahdu ilman pitkäjänteistä suunnittelua, investointien suuntaamista ja määrätietoista politiikkaa. VLJS:llä on tässä iso rooli.

Yhteydet muihin töihin

- Fossiilittoman liikenteen tiekartta -työtä tehdään yhtä aikaa liikenteen verotuksen uudistamista selvittävän valtiovarainministeriön työryhmän työn kanssa.
 - Verotyöryhmän toimikausi on 1.9.2019-1.3.2021, ja työryhmän tehtävänä on arvioida liikenteen nykyisen verojärjestelmän sekä muiden verokeinojen ja veronluonteisten maksujen toimivuutta ja vaikutuksia ilmastotavoitteiden ja valtiontalouden kannalta sekä ohjauskeinojen kustannustehokkuutta päästövähennysten aikaansaamiseksi.
 - Työryhmän väliraportti valmistuu 1.3.2020 ja loppuraportti 1.3.2021.
 - Fossiilittoman liikenteen työryhmän vaikutusarvioinnit ja linjaukset voivat osaltaan palvella myös tämän työryhmän työtä.
- Samaan aikaan Fossiilittoman liikenteen tiekartan kanssa valmistellaan myös logistiikan toimialan omaa vähähiilitiekarttaa. Tämä työ valmistuu kesään 2020 mennessä ja sen lopputulokset on osaltaan mahdollista sisällyttää myös Fossiilittoman liikenteen tiekartta -kokonaisuuteen.